

servaret a peccatis futuris. Non ergo effectus hujus sacramenti est, a peccatis futuris præservare.

2. Præterea, Eucharistia est sacramentum charitatis, ut supra dictum est (art. 4 hujus quæst., ad 3). Sed caritas non videtur præservare a peccatis, quia semel habita potest amitti per peccatum, ut in secunda parte habitum est (2. 2, quæst. 24, art. 14). Ergo videtur, quod nec hoc sacramentum præservet hominem a peccato.

3. Præterea, origo peccati in nobis est lex peccati, quæ est in membris nostris, ut patet per Apostol., Rom. 7. Sed mitigatio somnis, qui est lex peccati, non ponitur effectus hujus sacramenti, sed magis baptismi. Ergo præservare a peccatis futuris non est effectus hujus sacramenti.

Sed contra est, quod Dominus dicit Joan. 6: Hic est panis de cælo descendens, ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur. Quod quidem manifestum est non intelligi de morte corporali. Ergo intelligitur, quod hoc sacramentum præservet a morte spirituali, quæ est per peccatum.

Respondeo dicendum, quod peccatum est quedam spiritualis mors animæ. Unde hoc modo præservatur aliquis a peccato futuro, quo præservatur corpus a morte futura. Quod quidem fit duplice. Uno modo, in quantum natura hominis interius roboratur contra corruptiva; et sic præservatur a morte per cibum et medicinam. Alio modo per hoc, quod munitur contra exteriores impugnations, et sic præservatur per arma, quibus munitur corpus. Utroque autem modo hoc sacramentum præservat a peccato. Nam primo quidem per hoc, quod Christo conjungit per gratiam, roborat spiritualem vitam hominis, tanquam spiritualis cibus et spiritualis medicina, secundum illud Psalm. 103: Panis cor hominis confirmat; et Augustin. dicit super Joannem (tract. 26, a med., tom. 9): Securus accede, panis est, non venenum. Alio modo, in quantum est quoddam signum passionis Christi, per quam vici sunt dæmones, repellit omnem dæmonum impugnationem. Unde Chrysostom. dicit super Joannem (homil. 43, a med. illius, tom. 9): Ut leones flammarum spirantes, sic ab illa mensa discedimus terribiles effecti dia- bolo.

Ad 1 ergo dicendum, quod effectus hujus sacramenti recipitur in homine secundum hominis conditionem, sicut contingit de qualitate causa activa, quod ejus effectus recipitur

in materia secundum modum materiæ. Homo autem in statu viæ est hujus conditionis, quod liberum arbitrium ejus potest flecti in bonum et malum. Unde licet hoc sacramentum, quantum est de se, habeat virtutem præservativam a peccato, non tamen aufert homini possibili- tatem peccandi.

Ad 2, dicendum, quod etiam caritas, quantum est in se, præservat hominem a peccato secundum illud Rom. 13: Dilectio proximi malum non operatur. Sed ex mutabilitate liberi arbitrii contingit, quod aliquis post habitum caritatem peccat, sicut et post suscep- tionem hujus sacramenti.

Ad 3, dicendum, quod licet hoc sacramen- tum non directe ordinetur ad diminutionem somnis, diminuit tamen somnitum ex quadam consequentia, in quantum auget charitatem, quia, sicut August. dicit in lib. 83 Quæsti- onum (quæst. 36, paulo a princ.), augmentum charitatis est diminutio cupiditatis. Di- recte autem confirmat cor hominis in bono, per quod etiam præservatur homo a peccato.

Littera D. Thom. satis clara est, rem autem ipsam postea disputabimus.

ARTICULUS VII.

Utrum hoc sacramentum prospicit aliis, quam sumentibus (supra, quæst. 78, art. 3, ad 8; et præcedenti quæst. art. 5, corp. Et 4, dist. 12, quæst. 2, art. 2, quæst. 2, ad 4; et dist. 45, quæst. 2, art. 3, quæst. 1, ad 3; et Joan. 6, lect. 6, fin.).

1. Ad septimum sic proceditur. Videtur, quod hoc sacramentum non prospicit nisi sumentibus. Hoc enim sacramentum est unius generis cum aliis sacramentis, utpote aliis condivisum. Sed alia sacramenta non prosunt nisi sumentibus, sicut effectum baptismi non suscipit, nisi baptizatus. Ergo nec hoc sacramentum prospicit aliis nisi sumentibus.

2. Præterea, effectus hujus sacramenti est adeptio gratiae et remissio culpe ad minus venialis. Si ergo hoc sacramentum haberet effectum in aliis, quam in sumentibus, posset contingere, quod aliquis adipisceretur gratiam, et gloriam, et remissionem culpe, absque actione et passione propria, alio sumente vel offerente hoc sacramentum.

3. Præterea, multiplicata causa multiplicatur effectus. Si ergo hoc sacramentum prodesset aliis, quam sumentibus, sequeretur, quod magis prodesset alicui, si multi sumerent hoc sacramentum, multis hostiis in una missa con-

secratis, quod non habet Ecclesiæ consuetudo, ut scilicet communicent pro alicuius salute. Non ergo videtur, quod hoc sacramentum prospicit, nisi sumentibus.

Sed contra est, quod in celebratione hujus sacramenti fit pro multis aliis deprecatio. Quod frustra fieret, nisi hoc sacramentum aliis prodesset. Hoc ergo sacramentum non solum sumentibus prodest.

Respondeo dicendum, quod, sicut prius dictum est (art. 5 hujus quæst.), hoc sacramen- tum non solum est sacramentum, sed etiam est sacrificium. In quantum enim in hoc sacra- mento repræsentatur passio Christi, qua Christus obtulit se hostiam Deo, ut dicitur Ephes. 5, habet rationem sacrificii; in quantum vero in hoc sacramento traditur invisibilis gratia sub visibili specie, habet ratio- nem sacramenti. Sic ergo hoc sacramentum, sumentibus quidem prodest, et per modum sacramenti, et per modum sacrificii, quia pro omnibus sumentibus offertur. Dicitur enim in canone missæ: Quotquot ex hac altaris par- ticipatione sacrosanctum Filii tui corpus et sanguinem sumpserimus, omni benedictione cœlesti et gratia repleamur. Sed aliis, qui non sumunt, prodest per modum sacrificii, in quantum pro salute eorum offertur. Unde et in canone missæ dicitur: Memento Domine, famulorum, famularumque tuarum, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis, pro se suisque omnibus, pro redēptione animarum suarum, pro spe salutis et incolumentis suæ. Et utrumque modum proficiendi Dominus expressit, dicens, Matth. 26, et Luc. 22: Qui pro vobis, scilicet, sumentibus, et pro multis, scilicet aliis, effundetur in remissionem peccatorum.

Ad 1 ergo dicendum, quod hoc sacramentum præ aliis habet, quod est sacrificium, et ideo non est similis ratio.

Ad 2, dicendum, quod sicut passio Christi prodest quidem omnibus quantum ad sufficien- tiā, et ad remissionem culpe, et ad operationem gratiae et glorie, sed effectum non habet, nisi in illis, qui passione Christi conjunguntur per fidem et charitatem, ita et hoc sacrificium, quod est memoriale Dominicæ passionis, non habet effectum, nisi in illis, qui conjunguntur huic sacramento per fidem et charitatem. Unde et Augustinus dicit ad Renatum (in lib. 1 de Anima et ejus origine, cap. 9, tom. 7): Quis offerat corpus Christi, nisi pro his, qui sunt membra Christi? Unde et in canone missæ non oratur pro his, qui sunt extra Ec-

clesiam; illis tamen prodest plus vel minus, secundum modum devotionis eorum.

Ad 3, dicendum, quod sumptio pertinet ad rationem sacramenti, sed oblatio pertinet ad rationem sacrificii. Et ideo ex hoc, quod ali- quis sumit corpus Christi, vel etiam plures, non accrescit aliis aliquod juvamentum. Simili- ter etiam ex hoc, quod sacerdos plures hostias consecrat in una missa, non multiplicatur effectus hujus sacramenti, quia non est nisi unum sacrificium. Nihil enim plus est virtutis in multis hostiis consecratis, quam in una, cum sub omnibus, et sub una non sit, nisi totus Christus. Unde nec si aliquis simul in una missa multas hostias consecratae sumat, participabit maiorem effectum sacramenti. In pluribus vero missis multiplicatur sacrificii oblatio, et ideo multiplicatur effectus sacri- ficii et sacramenti.

COMMENTARIUS.

Conclusio, Eucharistiam ut sacramentum est, solum prodesse sumentibus; ut sacrificium vero, etiam non sumentibus. — Doctrina hujus articuli maxime spectat ad materiam de sa- crificio, et ideo in proprium locum illam re- mittemus; nam de Eucharistia, quatenus sa- cramentum est, simpliciter docet D. Thom. solis prodesse sumentibus, quod ex opere operato intelligendum est, ut latius in dispu- tatione dicemus; de eadem vero Eucharistia, quatenus sacrificium est, dicit prodesse off- rentibus, et pro quibus offertur, etiamsi non sumant, quod solum probat ex usu Ecclesiæ, quia etiam pro aliis non sumentibus offertur hoc sacrificium, ut constat ex canone missæ, et juxta haec explicat illa verba Christi, Luc. 22: Qui pro vobis et pro multis effundetur; de quibus supra, disput. 60, satis dictum est. Cætera, que D. Thom. docet, tam in corpore articuli, quam in solutionibus argumentorum, valde notanda sunt pro his, quæ infra dice- mus de essentia et effectibus hujus sacrificii; nam fere omnia ipse insinuat, quamvis bre- vissimis verbis, quæ ibi commodius expende- mus, et ponderabimus.

ARTICULUS VIII.

Utrum per veniale peccatum impediatur effectus hujus sacramenti (4, dist. 12, quæst. 2, art. 4, quæst. 3, et art. 2, quæst. 1, ad 2).

1. Ad octavum sic proceditur. Videtur, quod per veniale peccatum non impediatur

effectus hujus sacramenti. Dicit enim August. (tract. 26, post med., t. 9, et habetur de Consecrat., dist. 2, cap. 64) super illud Joan. 6 : Patres vestri manducaverunt manna, etc. : Panem cœlestem spiritualiter manducate, innocentiam ad altare apporate, peccata etsi sunt quotidiana, non sint mortifera. Ex quo patet, quod venialia peccata, quæ quotidiana dicuntur, spirituale manducationem non impediunt. Sed spiritualiter manducantes, effectum hujus sacramenti percipiunt. Ergo peccata venialia non impediunt effectum hujus sacramenti.

2. Præterea, hoc sacramentum non est minoris virtutis, quam baptismus. Sed effectum baptismi, sicut supra dictum est (quest. 69, art. 9), impedit sola fictio, ad quam non pertinent peccata venialia, quia, sicut Sap. 1, dicitur, Spiritus Sanctus disciplinæ effugiet factum; qui tamen per peccata venialia non fugatur. Ergo neque effectum hujus sacramenti impediunt peccata venialia.

3. Præterea, nihil, quod removet per actionem alicuius causæ, potest impedire ejus effectum. Sed peccata venialia tolluntur per hoc sacramentum. Ergo non impediunt ejus effectum.

Sed contra est, quod Damascen. dicit (lib. 4 Orthod. fid., cap. 43, a med.) : Ignis ejus, quod in nobis est desiderii, assumens eam, quæ ex carbore, id est, ex hoc sacramento est, ignitionem, comburet peccata, et illuminabit corda nostra, ut participatione divini ignis, igniamur, et deificemur. Sed ignis nostri desiderii vel amoris impeditur per peccata venialia, quæ impediunt fervorem charitatis, ut in secunda parte habitum est (1. 2, quest. 81, art. 4; et 2. 2, q. 24, art. 10). Ergo peccata venialia impediunt effectum hujus sacramenti.

Respondeo dicendum, quod peccata venialia duplum accipi possunt. Uno modo, prout sunt præterita, alio modo prout sunt actu exercita. Priori quidem modo peccata venialia nullo modo impediunt effectum hujus sacramenti. Potest enim contingere, quod aliquis post multa peccata venialia commissa devote accedit ad hoc sacramentum, et plenarie hujus sacramenti consequatur effectum. Secundo autem modum, peccata venialia non ex toto impediunt hujus sacramenti effectum, sed in parte; dictum est enim (art. 1 et 2 hujus q.), quod effectus hujus sacramenti non solum est adeptio habitualis gratiæ vel charitatis, sed

etiam quedam actualis refectio spiritualis dulcedinis. Quæ quidem impeditur, si aliquis accedit ad hoc sacramentum, per peccata venialia mente distractus. Non autem tollitur augmentum habitualis gratie vel charitatis.

Ad 1 ergo dicendum, quod ille, qui cum actu venialis peccati ad hoc sacramentum accedit, habitualiter quidem manducat spiritualiter, sed non actualiter. Et ideo habitualis effectum hujus sacramenti percipit, non autem actualis.

Ad 2, dicendum, quod baptismus non ita ordinatur ad actualis effectum, id est, fervorem charitatis, sicut hoc sacramentum. Nam baptismus est spiritualis regenerationem per quam acquiritur prima perfectio, quæ est habitus, vel forma. Hoc autem sacramentum est spiritualis manducatio, quæ habet actualis delectationem.

Ad 3, dicendum, quod illa ratio procedit de venialibus præteritis, quæ per hoc sacramentum tolluntur.

COMMENTARIUS.

Conclusio, peccata venialia præterita non impediunt, actualia vero impediunt effectum devotionis, non gratiam communionis. — Respondet D. Thomas, peccata venialia præterita, seu in habitu solo manentia, per se nullum effectum hujus sacramenti impediunt; actualia vero venialia peccata, id est, quæ quis actu committit, vel quibus distractus est, cum actu communicat, impediunt quidem effectum actualis devotionis, non autem effectum augmenti gratiæ vel charitatis; cuius rationem significat in solutione ad 1, quia, qui sic recipit hoc sacramentum, habitualiter quidem spiritualiter manducat, non tamen actualiter. Unde in solut. ad 3, etiam indicat, veniale peccatum habituale non impediunt remissionem sui ipsius; actuale autem impediunt sui remissionem, quia repugnat, peccatum tolli, dum actu committitur; alioqui simul esset, et non esset; unde, cum dicitur, peccatum veniale habituale non impediunt sui remissionem, necessario intelligendum est, non de peccato sic existente in eodem instanti, in quo datur effectus sacramenti; nam hoc eamdem repugnantiam involvit; sed de peccato immediate antea existente; quodque in eodem etiam instante duraret, nisi per sacramentum auferretur.

DISPUTATIO LXIII.

DE EFFECTIBUS, QUOS HOC SACRAMENTUM EUCHARISTIE EFFICIT IN ANIMA.

Disput. 25 de Eucharistia. — Postquam de essentia hujus sacramenti, et de omnibus causis ejus disputatum est, ad absolvendam priorem partem hujus tractationis, quæ veluti speculativam cognitionem hujus sacramenti continet, solum superest, ut de effectibus ejus dicamus. Possunt autem hi effectus in anima, et in corpore intelligi; dicemus ergo prius de effectibus animæ, qui plures ac certiores sunt; deinde, quidnam corpori conferat hoc sacramentum, explicabimus. Et, quoniam effectus sacramenti conjunctus est cum dispositione suscipientis, simul de illa dicemus, non quatenus sub præceptum cedere potest; hoc enim ad moralem partem spectat; sed quatenus ad effectum sacramenti potest esse necessaria.

SECTIO I.

Utrum hoc sacramentum conferat gratiam sanctificantem, vel augmentum ejus.

1. Errores circa præsentem quæstionem. — Primus error fuit, hunc cibum nec prodesse quicquam, nec obesse. Ita senserunt Messaliani, ut refert Theodor., lib. 4 Hist., cap. 40, et lib. 7 Tripart., cap. 44. Huic errori favet Orig. in id Matt. 15 : Non quod intrat per os, etc., nisi pie exponatur. Prætol. etiam et Castro hunc errorem Armenis tribuant, dicentibus, hoc sacramentum prodesse corpori, non animæ. Et hæretici hujus temporis idem sentiunt de hoc sacramento, quod de baptismo, tantum, scilicet, prodesse ut objectum excitans fidem, quod posset etiam facere panis non consecratus, si ad aliquid significandum imponeretur. Unde admiratione dignum est, quod hi hæretici alium errorem extreme contrarium postea confinxerint, tribuentes huic sacramento quod peccata mortalia, etiam sine ulla penitentia, possit remittere, de quo dicemus latius sect. sequente.

2. Eucharistia per se confert gratiæ augmentum. — Dico primo, hoc sacramentum per se ex propria institutione conferre gratiæ augmentum, ut magis ac magis hominem cum Christo uniat. Hæc conclusio est de fide, ut docent Scholastici omnes, D. Thom. hic, et

Magist., dist. 9 et 12; Innoc., lib. 4 de hoc myst., cap. 44; Alens., 4 part., quæst. 41; Marsil. in 4, quæst. 6, art. 4; Gabr., lect. 85 in can.; Anton., 3 part., tit. 14, cap. 12. Et omnes recentiores, qui contra hæreticos scribunt. Ruard., art. 15; Clictovæus, lib. 2 de hoc sacram.; Hosius, in Confes., cap. 39 et 40; Claud., repet. 6, cap. 42; Pet. Soto, lect. 11 de Euch.; Canis., in Catech., tit. de Euch., § 9; Torrens., in Conf. Augustin., cap. 6, de Euch., § 10 et 11; Bellar., lib. 4 de Euchar., cap. 27. Et probatur primo, quia hoc sacramentum confert gratiam ex opere operato; ergo per se maxime confert gratiæ augmentum. Antecedens constat primo ex duobus principiis fidei, nimur, omnia sacramenta novæ legis conferre gratiam, et Eucharistiam esse sacramentum novæ legis. Secundo ex Joan. : Qui manducat me, vivet propter me, et : Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in eo; et : Qui manducat hunc panem, vivet in æternum. Quam Christi promissionem ita intelligunt Patres. Unde in Concil. Ephes., in ep. Cyril. ad Nestorium, sic dicitur : Ad mysticam benedictionem accedimus et sanctificamur, participes facti pretiosi corporis et sanguinis Christi. Et infra : Manducamus carnem Christi, ut vere vivificatricem, et ipsius Verbi propriam factam. Et Basil., ser. 4 de Bapt., cap 13 : Qui per baptismum regeneratus est, participatione divinorum mysteriorum deinceps nutriti debet. Similia habet ser. 14 de Pass. Domini; et Cyril., lib. 4 in Joan., cap. 16; et optime omnium Chrys., lib. 6 de Sacerd., et hom. 45 in Joan., et hom. 83 in Matth. : Majori, inquit, desiderio, quasi lactentes pueri gratiam Spiritus sugamus; unus sit nobis dolor, una mæstitia, si hoc alimento spirituali privemur. Optime etiam Cypr., ser. de Cœn. Dom., dicens : Panis hic per speciem et sacramentum res tactu sanctificat; fide illuminat, veritate Christo conformat; significans, præter opus suscipientis hoc sacramentum tactu suo sanctificare animam, sicut Matth. 9 ad tactum foeminae dixit Christus : Ego sensi virtutem ex me exiisse; plura alia in sequentibus referemus. Tertio definitur hæc veritas, et explicatur hic effectus, in Conc. Florent., in Decreto Eugenii, et Trident., ita explicante supra citata verba Joan., sess. 15, cap. 2. Et idem habetur in Conc. Viennens., sub Clem. V, et habetur in Clem. unica, de Reliq. et venerat. Sanct. Et colligitur etiam ex Concil. Later.,